

Гончар Анатолій Іванович



Відомий вчений в галузі океанографії, гідроакустики, геоакустики, доктор технічних наук (1988), старший науковий співробітник (1988), член-кореспондент НАН України (2006), Лауреат Державної премії СРСР (1981), Заслужений діяч науки і техніки України (2002) з 1993 р. – засновник та незмінний директор Науково-технічного центру панорамних акустичних систем Національної академії наук України (НТЦ ПАС НАН України).

Анатолій Іванович народився 27 грудня 1931 р. в родині Гончара Івана Марковича та Гончар (Дорошенко) Віри Юхимівни в місті Орхів Запорізької області. З жовтня 1951 р. до кінця серпня 1956 р. служив в окремому батальйоні зв'язку 31-ї дивізії повітрянодесантних військ Радянської Армії в м. Новоград-Волинськ Житомирської обл., з 1956 по 1961 рр. навчався на радіотехнічному факультеті Львівського політехнічного інституту, після закінчення якого був направлений на роботу в

Особливе конструкторське бюро Міністерства суднобудівної промисловості СРСР м. Бельці (Молдова), що займалося розробкою гідроакустичної апаратури, де пройшов шлях від інженера до заступника генерального директора ВО ім. В.І. Леніна, наукового керівника і головного конструктора багатьох НДДКР, наукового керівника підрозділів створення ехолотів, ехольодомірів, лагів, панорамних засобів, спецтематики для ВМФ СРСР, які виконувались за Постановами ЦК КПРС і РМ СРСР.

Головний конструктор перших в Радянському Союзі гідролокаторів бокового огляду ГЕБО-100 (1976), гідроакустичних комплексів ГКБО-500 та ГКБО-2000 (1978), які свого часу перевищували закордонні аналоги, були прийняті на озброєння ВМФ СРСР і досі на озброєнні ВМФ РФ, цілком автоматичного ГБО „Зйомка-Янтар" для автономного ненаселеного підводного апарату «Янтар» з глибиною використання до 6000 м та гідролокатора великої дальності дії ГБО-6000 зі смугою огляду на кожний борт до 25600 м (1989) для Мінгео СРСР.

У 1979 р. захищає дисертацію на здобуття вченого ступеню кандидата технічних наук, а в 1988 р. - доктора технічних наук.

Анатолієм Івановичем виконано великий обсяг фундаментальних, прикладних та масштабних експериментальних досліджень по вивченню особливостей рельєфу і звукорозсіюючих характеристик морського дна та моноструктури водного середовища, стратифікації донних відкладів, а також вирішенню проблемних питань, пов'язаних з забезпеченням високої ймовірності виявлення деталей рельєфу дна і донних об'єктів, в т.ч. малорозмірних та замулених, підвищенню продуктивності гідроакустичних засобів вивчення акваторії з урахуванням впливу мінливих умов підводного спостереження на ефективність гідролокаторів підводних апаратів.

В складних економічних умовах перехідного періоду А.І. Гончар з 14 травня 1993 р. очолює створену в Запоріжжі єдину академічну установу – НТЦ ПАС НАН України, яка успішно розвивається, виконує фундаментальні та прикладні дослідження з метою створення нових високоефективних панорамних гідроакустичних засобів, спрямованих на забезпечення пріоритету розвитку конкурентоспроможної економіки і зміцнення науково-технічного потенціалу України.

Під його науковим керівництвом та при безпосередній участі виконано значний обсяг фундаментальних і прикладних досліджень, результати яких є пріоритетними: розроблено методологію комплексного екологічного моніторингу акваторій; досліджено можливість високоінформативного профілювання малорозрізнених відкладних шарів морського дна;

розроблено просторову математичну модель неоднорідних донних структур із складним рельєфом та широким спектром акустичних властивостей; вперше розроблено та реалізовано алгоритми оптимальної обробки інтерферограм гідролокатора бокового огляду з фазометричними каналами та методи лінеаризуючої координатної трансформації ехограм; створено геоінформаційний комплекс апаратних та програмних засобів (ГЕБО-100М, ГБО-50, ГБО-100МП, ГБО-100МПА, ГБО-500М, ЕМ-100, експериментальний зразок параметричного профілографу ПГ) для визначення деталей рельєфу дна, типів донних відкладів, картографування морфо- та літологічного стану дна за даними панорамної гідролокаційної зйомки з ехолотним проміром, сполученими з даними супутникових навігаційних систем в реальному часі, розроблено систему комп'ютерного тривимірного моделювання геофізичних полів геологічних структур.

З використанням створеної апаратури та власної розробки програмного забезпечення успішно виконано дослідження окремих ділянок рельєфу дна по площі в акваторіях архіпелагу Аргентинських островів, Чорного моря, р. Дніпро, Дніпровського водосховища.

Під керівництвом А.І. Гончара створено науково-технічну основу розробки і ефективного практичного використання в різних пошукових і дослідних ситуаціях ряду сучасних панорамних гідролокаторів, яка перевірена досвідом створення п'яти поколінь панорамних гідроакустичних засобів та викладена в чотирьох монографіях.

Науково-організаційна діяльність, далекоглядність та енергійність Анатолія Івановича Гончара сприяють вирішенню проблемних питань Запорізького регіону, розвитку та зміцненню творчих наукових зв'язків Центру з багатьма провідними вченими і науковими організаціями України, Росії, Китаю, Молдови, Франції, Ірану та інших країн.

А.І. Гончар – автор понад 180 наукових робіт в галузі панорамних гідроакустичних засобів для вивчення дна Світового океану, у тому числі чотирьох монографій, більш 30 авторських свідоцтв на винахід СРСР, 14 патентів України на винахід.

У 2004 р. Анатолій Іванович започаткував і є головним редактором щорічного наукового друкованого видання „Гідроакустичний журнал”.

Гончар А.І. - член Санкт-Петербурзького Гідрографічного товариства, член координаційної ради з питань розвитку інфраструктури о. Зміїний при Верховній Раді України, науковий координатор робіт з боку НАН України в Запорізькому регіоні, відповідальний виконавець робіт з боку України за спільною Російсько-Українською програмою «Моніторинг структури хвильових процесів, що генеруються в літосфері й інших геосферах...», заступник наукового керівника Російсько-Української програми «Екстремальні геофізичні процеси та техногенні катастрофи...», радник Гетьмана Українського реєстрового козацтва (УРК), генерал-полковник УРК.

Особливу увагу приділяє підготовці молодих наукових кадрів. За його ініціативою відкрито спеціалізацію “Фізичні основи гідроакустики” на фізичному факультеті Запорізького національного університету, створено спільну з ЗНУ лабораторію з питань математичного моделювання та здійснюється підготовка наукових кадрів через аспірантуру за спеціальністю 04.00.10 - „Геологія океанів і морів”.

Нагороджений **медалями**: "За освоение целинных и залежных земель" (1958), "За доблестный труд. В ознаменовании 100-летия со дня рождения В.И.Ленина" (1970), «Победитель социалистического соревнования 1975 г.», «Имени летчика-космонавта СССР Ю.А.Гагарина» (1985), «25 лет космической эры» (1985), «Имени академика С.П.Королева» (1986), «Захиснику Вітчизни» (1999), „За пользу и верность” (2005), «60 лет Победы в Великой Отечественной войне 1941-1945гг.» (2005), Національного антарктичного наукового центру (2006), «За розвиток Запорізького краю» (2006), «Георгий Жуков. 100 лет» (2009), «65-летие Победы в ВОВ» (2010), «В ознаменовании 130-летия со дня рождения И.В. Сталина» (2010, РФ), 20 років відродження Запорозького козацтва (2011), «Козацька звитяга» (2011), «20 років незалежності» (2011), «За боевую и трудовую доблесть» (2011), «За особистий внесок у розвиток міста Запоріжжя» (2011); **орденами**: «За плодотворное сотрудничество (Молдова)» (2006), «Честь і Слава» III ступеня (2007), «За заслуги перед Запорізьким краєм» III ступеню (2008), «За заслуги перед Запорізьким краєм» II ступеню (2011); **відзнаками** Національної академії наук України «За наукові досягнення» (2008), «За досягнення в галузі науки і техніки» (2009); повний кавалер ордена козацького хреста трьох ступенів; **міжнародною нагородою** «Об'єднана Європа» Європейської бізнес асамблеї м.Оксфорд (2011); **присуджено** «Наукову Премію Передового Досвіду 2011» Американського Біографічного Інституту (2011), **присвоєно** звання «Почесний громадянин міста Орхів» (2011).